

SAŽECI • ABSTRACTS

Što zaslužuje profesionalni sportaš?

GOTTFRIED SCHWEIGER

SAŽETAK: U ovome članku skiciram mogući odgovor na pitanje o tome što profesionalni sportaši zaslužuju zbog svojih sportskih aktivnosti. Uzimam u obzir dvije različite pozadine. Prvo, u političkoj se filozofiji žustro raspravlja o sadržaju i značenju zasluge, i mnogi su teoretičari skeptični u pogledu toga ima li ona ikakvu vrijednost za društvenu pravednost. S druge strane, sport se često razumije kao meritokratska aktivnost, u kojoj se sve nagrade ili pobjede trebaju dodjeljivati isključivo na osnovi zasluge. Razlikovat ću tri moguća dobra koja se mogu zaslužiti zbog bavljenja profesionalnim sportom – novac, društveni status i uvažavanje – i pokazati da ih sportaši zaslužuju u skladu sa svojim postignućima te da to opravdava određene nejednakosti u njihovoj raspodjeli. Ipak, te legitimne nejednakosti uklopljene su u širi okvir društvene pravednosti, koja ih ograničuje na osnovi snažnog razumijevanja društvene jednakosti.

KLJUČNE RIJEČI: Društveni ugled, pravednost, profesionalni sportaši, zasluga.

What Does a Professional Athlete Deserve?

GOTTFRIED SCHWEIGER

ABSTRACT: In this paper I sketch a possible answer to the question of what professional athletes deserve for their sporting activities. I take two different backgrounds into account. First, the content and meaning of desert is highly debated within political philosophy and many theorists are sceptical if it has any value for social justice. On the other hand sport is often understood as a meritocracy, in which all prizes or wins should be solely awarded based on merit. I will distinguish three possible goods that can be deserved for doing professional sport – money, social status and appreciation – and show that athletes deserve them according to their achievements and that this justifies certain inequalities in their distribution. These legitimate disparities have nevertheless been embedded within a broader framework of social justice, which limits them based on a strong understanding of social equality.

KEYWORDS: Desert, justice, professional athletes, social esteem.

Višeznačnost, *Levijatan* i problem konačnoga tumača

DRAŽEN PEHAR

SAŽETAK: Ovaj ogled nastoji prikazati, no ne i potpunim dokazom poduprijeti, jedan način na koji je moguće potkopati ideju “konačnoga tumača” u smislu “ograničenoga, imenovanoga ili izabranoga, institucionalnoga tijela”. Kako se ovdje tvrdi, učinkovita

se metoda u tu svrhu može izložiti terminima jednoga tumačenja Hobbesove teorije kao odgovora na problem političke višeznačnosti. Tako protumačena, Hobbesova nas teorija prisiljava na izbor između normativnog i ne-normativnog razumijevanja jezika. Ukoliko prihvatimo normativno razumijevanje, argument protiv “konačnog tumača” djeluje uvjerljivo. Međutim, “britvu argumenta” možemo u određenoj mjeri otupiti tako što ćemo status dotičnoga tijela učiniti u potpunosti ovisnim o njegovoj teorijskoj uspješnosti, tako da praktična konačnost odluka toga tijela prati njihovu teorijsku konačnost, a ne obratno.

KLJUČNE RIJEČI: Hobbes, konačni tumač, normativno razumijevanje jezika, politička višeznačnost, pravno tumačenje.

Ambiguity, *Leviathan*, and the Question of Ultimate Interpreter

DRAŽEN PEHAR

ABSTRACT: This essay aims to present, but not fully substantiate, a way of undermining the notion of ‘ultimate interpreter’ in the sense of ‘a limited, appointed or elected, institutional body.’ One effective way of such presentation is, as I argue, in terms of interpretation of Hobbes’s theory as a response to the problem of political ambiguity. Thus interpreted, Hobbes’s theory presses on us the choice between normative and non-normative view of language. If we endorse the former, the argument against ‘ultimate interpreter(s)’ seems to hold. However, one can to a degree blunt the argument’s razor by making the status of the body dependent fully on the body’s theoretical performance, so that practical finality of the body’s deliberations tracks their theoretical finality, not the other way around.

KEYWORDS: Hobbes, legal interpretation, normative view of language, political ambiguity, ultimate interpreter.

Geoetička orijentacija ljudskih bića u Kantovoj kasnoj filozofiji

RASTKO JOVANOV

SAŽETAK: U ovome ću radu pokušati otkriti da se pitanje o prirodi Zemlje, koje je jedno od prvih pitanja u radovima ranog Kanta, vraća u središte njegove filozofske misli, kako u *Kritici rasudne snage*, tako i u njegovoj pisanoj ostavštini (*Opus postumum*). Kasni Kant ovo pitanje usko veže s načelom subjektivne svrhovitosti, te ga kritizira u *Opus postumum*, posebice u svezi s problemom prelaska s metafizičkog utemeljenja prirodnih znanosti na fiziku, uobičajenim poimanjem Zemlje kao posjedovanja ljudske vrste, te zaključuje kako je nužno – prema principu svrhovitosti, koji je neophodan za teleološku rasudnu snagu – preispitati odnos ljudi prema Zemlji s obzirom na fizičke i geografske granice znanja. U Kantovoj filozofiji pronalazim ideju

svrhovite geoetike, koja se bavi ljudskim položajem na Zemlji i njihovom prostorno-etičkom orijentacijom u svijetu. Svijet racionalnih pojedinaca bit će svjestan svojih geo-etičkih i zakonskih granica. Kant tako postavlja temelje za formiranje jedne ekopolitike, koja traži međuodnos čovjeka i njegova okoliša.

KLJUČNE RIJEČI: Ekopolitika, geoetika, Kant, *Opus postumum*, povijest, svrhovitost, Zemlja.

Geoethical Orientation of Human Beings in Kant's Later Philosophy

RASTKO JOVANOV

ABSTRACT: In this paper I will try to reveal the point that the question of the nature of the Earth, which is one of the first questions in the work of early Kant, comes back to the center of his philosophical thought, both in the *Critic of the Judgement*, and in his written heritage (*Opus postumum*).

The late Kant connects this question tightly to the principle of subjective purposiveness, and criticized in *Opus postumum*, especially in connection with the problem of the transition from the metaphysical foundations of natural science to physics, the usual consideration of the Earth as the possession of the human species, and finds that is necessary – due to the principle of purposiveness, which is decisive for the teleological power of judgement – to examine the human relationship to the Earth with regard to the physical and geographical boundaries of our knowledge.

In the philosophy of Kant, I find the idea of an purposive Geoethics, that deals with the problem of the human settledness on the Earth and with their spatial-ethical orientation in the world. The world of rational beings will be therefore aware of its geo-ethical and legal boundaries. Kant thus lays the foundation for the formulation of a Ecopolitics, which asks for the interaction between man and his environment.

KEYWORDS: Earth, ecopolitics, geoethics, history, Kant, *Opus postumum*, purposiveness.

Geoethische Neuorientierung des Menschen beim späten Kant

RASTKO JOVANOV

ZUSAMMENFASSUNG: In dieser Arbeit werde ich versuchen zu zeigen, dass die Frage nach der Natur der Erde, die eine der ersten Fragen des frühen Kants ist, sowohl in der *Kritik der Urteilskraft*, als auch in dem schriftlichen Nachlass (*Opus postumum*), wieder zum Zentrum seines philosophischen Denkens kommt. Der späte Kant verbindet diese Frage streng mit dem Prinzip subjektiver Zweckmäßigkeit und kritisiert im *Opus postumum*, insbesondere im Anschluss an den Übergang von den metaphysischen Anfangsgründen der Naturwissenschaft zur Physik, die übliche Erdauffassung als den Besitz der menschlichen Gattung und findet, aufgrund des Zweckmäßigkeits-

prinzips, welches für die teleologische Urteilskraft maßgebend ist, dass es notwendig ist, das menschliche Verhältnis zur Erde wesentlich mit Rücksicht auf die körperlich-geographischen Grenzen unserer Erkenntnis zu überprüfen.

In der Kantischen Philosophie finde ich die Idee einer zweckmäßigen Geoethik, die sich mit dem Problem der menschlichen Sesshaftigkeit auf der Erde und mit ihrer räumlich-moralischen Orientierung in der Welt beschäftigt. Die Welt der Vernunftwesen wird sich daher ihrer geo-ethisch-rechtlichen Grenzen bewusst. Daher legt Kants Auffassung der Zweckmäßigkeit die Grundlage für die Formulierung einer Ekopolitik, die nach dem Zusammenwirken zwischen dem Menschen und seiner Umwelt fragt.

SCHLÜSSELWÖRTER: Ekopolitik, Erde, Geoethik, Geschichte, Kant, Opus postumum, Zweckmäßigkeit.

Pojam vjere u Kantovoj filozofiji religije

STJEPAN KUŠAR

SAŽETAK: Kantovo poimanje vjere bitno je vezano uz moralno-praktičnu dimenziju ljudskog života. Vjera je čovjekov u slobodi ukorijenjen egzistencijalni stav kojim se on odnosi prema transcendentnom i ujedno realizira samoga sebe u vidu postizanja svoje konačne svrhe – najvišeg dobra kao sklada blaženstva u razmjeru s moralnošću. Jamac toga je Bog, a stanje u kojem se to konačno ozbiljuje je besmrtnost, čemu je u čovjeku princip njegova duša. Tako u moralno-praktičnom vidiku shvaćena vjera nije neki bijedni ostatak smrvene metafizike, koji bi bio previše za filozofiju a premalo za religiju, nego je to način kako razumsko biće u svijetu autentično ob-stoji i djeluje u nadi u postignuće svoje konačne svrhe.

KLJUČNE RIJEČI: Ćudoređe, Kant, religija, sloboda, vjera, znanje.

The Concept of Faith in Kant's Philosophy of Religion

STJEPAN KUŠAR

ABSTRACT: Kant's conception of religion is significantly connected to the moral and practical dimension of human life. Faith is a person's freely chosen deeply rooted existential attitude with which one relates to the transcendental and also realizes oneself in terms of achieving one's ultimate purpose – the highest possible good as the unison of bliss commensurate with morality. The guarantor of this is God, and the condition in which it is finally realized is immortality which is the principle of a person's soul. Faith understood from such a moral-practical perspective is not a miserable remainder of crumbled metaphysics, which would be too much for philosophy and too little

for religion, but it is the way a reasoning being in the world authentically exists and acts in the hope of achievement of one's ultimate purpose.

KEYWORDS: Faith, freedom, Kant, knowledge, morality, religion.

Kierkegaardov pojam povijesti

GEORGIOS PATIOS

SAŽETAK: Nakana ovog članka je dvostruka: prvo, želim pružiti pregled Kierkegaardova pristupa povijesti; drugo, želim podrobnije definirati neke glavne karakteristike njegova pojma povijesti. Opći cilj članka je demonstracija da nam Kierkegaard, iako nikad ne pruža potpunu teoriju ili filozofiju povijesti, ipak daje neki pojam prirode povijesti. Govorim o "pojmu" zato što smatram da njegovo razmišljanje o povijesti sačinjava koherentan intelektualni napor opisivanja i razumijevanja prirode onoga povijesti. Taj pojam nije punokrvna teorija, ali nije ni puka rapsodija.

KLJUČNE RIJEČI: Filozofija povijesti, Kierkegaard, sloboda volje i izbora, vjera.

Kierkegaard's Concept of History

GEORGIOS PATIOS

ABSTRACT: The purpose of this paper is twofold: first, to provide an overview of the Kierkegaardian approach to history; second, to define in more details some of the main characteristics of his concept of history. Throughout the paper, my overall aim will be to demonstrate that Kierkegaard, although he never provides a complete theory or philosophy of history, nevertheless presents us with a concept of the nature of history. I refer to a 'concept' because I consider his thinking about history to constitute a coherent intellectual effort to describe and understand the nature of the historical. A concept is not a full-blown theory, but nor is it a mere rhapsody.

KEYWORDS: Faith, freedom of will and choice, Kierkegaard, philosophy of history.

Dosada kod Husserla i dalje

JANKO M. LOZAR

SAŽETAK: U ovom se članku laćam fenomena dosade tako što najprije pružam razloge za izbjegavanje dualističkoga pristupa tome fenomenu. Na osnovi kartezijanske kritike pojednostavljena dualističkoga pristupa neuroznanosti, u članku na fenomenološki način pristupam fenomenu dosade kako se on može samo neizravno naslutiti

iz Husserlove (u osnovi kartezijanske) transcendentalne fenomenologije vremenske svijesti. Potom raspravljam o Heideggerovoj hermeneutičkoj fenomenologiji kako je implicirana u njegovoj uvjerljivoj i dosad nenadmašenoj analizi fenomena dosade. Pristupom fenomenu dosade putem Husserla i Heideggera u prvi plan dolazi osnovni diskontinuitet između Husserlove transcendentalne i Heideggerove hermeneutičke fenomenologije.

KLJUČNE RIJEČI: Dosada, dualizam, fundamentalna udešenost, Heidegger, Husserl, indiferentnost, vremenska svijest.

Boredom with Husserl and beyond

JANKO M. LOZAR

ABSTRACT: The present treatise tackles the phenomenon of boredom by first providing reasons for evading the dualistic approach to the phenomenon addressed. Based on the Cartesian criticism of the oversimplified dualist approach of neuroscience, the paper delves into the phenomenological approach to the phenomenon of boredom, as could be only indirectly surmised from Husserl's (basically Cartesian) transcendental phenomenology of time consciousness. The next chapter deals with Heidegger's hermeneutic phenomenology as implicated in his compelling and as of yet unsurpassed analysis of the phenomenon of boredom. Through approaching the phenomenon of boredom via Husserl and Heidegger, the basic discontinuity between Husserl's transcendental and Heidegger's hermeneutic phenomenology comes clearly to the fore.

KEYWORDS: Boredom, dualism, fundamental attunement, Heidegger, Husserl, indifference, time-consciousness.

Dvije definicije slučajnosti i pojam znanja

VLADIMIR DREKALOVIĆ

SAŽETAK: Tekst se bavi analizom dviju definicija pojma slučajnog događaja. Obje su definicije već široko prihvaćene i korištene u svrhu prepoznavanja slučajnosti. Jedna ima, prije svega, filozofski karakter, dok se druga češće koristi u matematici. Pokazuje se da te definicije ne opisuju iste skupove pojava, i da se ni jednom ni drugom ipak ne određuje potpuno intuitivni pojam slučajnosti. Naime, odgovarajućim se primjerima dokazuje da je prva definicija preuska, a druga preširoka. Te činjenice imaju i svoje epistemološke posljedice. One su imperativno upozorenje o tome da te definicije, eventualno, možemo koristiti tek krajnje restriktivno i s posebnim oprezom ako želimo detektirati slučajno točna vjerovanja, kao ona za koja nećemo moći reći da su znanja.

KLJUČNE RIJEČI: Definicija, filozofija, matematika, slučajni događaj, znanje.

Two Definitions of Contingency and the Concept of Knowledge

VLADIMIR DREKALOVIĆ

ABSTRACT: This paper analyses two definitions of contingency. Both definitions have been widely accepted and used as to identify contingent events. One of them is primarily of a philosophical character, whereas the other is more commonly used in mathematics. Evidently, these two definitions do not describe the same set of phenomena, and neither of them determines the completely intuitive notion of contingency. Namely, carefully selected examples testify that the first definition is too narrow and the second too wide. These facts have certain epistemological consequences. They must, therefore, serve as a warning for using the definitions only in a restrictive and cautious way when detecting random beliefs – those we cannot identify as knowledge.

KEYWORDS: Contingency, definition, knowledge, mathematics, philosophy.

Tri smisla “emergencije”: o povijesti, funkcijama i korisnosti toga pojma u društvenoj teoriji

TERO PIIROINEN

SAŽETAK: Pojam emergencije ili nesvodivosti tijekom godina rabio se na veoma raznolike načine, a njegovi različiti smislovi korisni su u različitim diskurzivnim kontekstima. U ovom se članku usredotočavam na jedan specifični kontekst, kontekst metodološki orijentirane društvene teorije. Pitanje na koje želim odgovoriti glasi: koji bi mogao biti najkorisniji smisao (ili smislovi) emergentne nesvodivosti u tome području? Kako bih odgovorio na to pitanje, najprije iz povijesti toga pojma apstrahiram neke ključne intuicije. Na osnovi tih različitih intuicija razlikujem tri glavna smisla termina “emergencija”. Potom prosuđujem vjerojatne jezične funkcije emergencije u svakome od tih glavnih smislova u području društvene teorije i metodologije. Tvrdim da je jedan od njih – nazivam ga “u kontingentnom smislu epistemološka nesvodivost” – zapravo korisniji od drugih što se tiče metodologije društvenih znanosti.

KLJUČNE RIJEČI: Diskurzivni sadržaj, društvena teorija, emergencija, metodologija, nesvodivost.

Three Senses of “Emergence”: On the Term’s History, Functions, and Usefulness in Social Theory

TERO PIIROINEN

ABSTRACT: The term emergence, or irreducibility, has been used in a great variety of senses over the years, and different senses are useful in different discursive contexts. In this paper the focus is on one specific context, that of methodologically oriented

social theory, and the question to answer is, what might be the most useful sense(s) of emergent irreducibility in that field? To answer that question, key intuitions of emergence are first abstracted from the concept's history. Three main senses of the term are distinguished based on those different intuitions. Then the likely linguistic functions of emergence in each of those main senses are gauged in social theory and methodology. It is argued that one of the senses – here called “contingently epistemological irreducibility” – is in fact more useful as regards social scientific methodology than the others.

KEYWORDS: Discursive context, emergence, irreducibility, methodology, social theory.

Obrana Broomeova modela praktičnog rasuđivanja prvog reda

DAVID BOTTING

SAŽETAK: U ovome članku razmatram kritike koje su Bratman, Brunero i Høj uputili Broomeovu modelu praktičnog rasuđivanja prvog reda. Modificiram Broomeovo izlaganje tako da ono više nije podložno tim prigovorima. Glavna modifikacija sastoji se u tome što načelo što ga Broome naziva “veza vjerovanje-namjera” shvaćam kao načelo koje izražava pragmatičnu implikaturu, a ne materijalnu implikaciju, na osnovi kojega implikature procesa rasuđivanja što ga Broome opisuje ostvaruju konkluzije koje on i želi da ostvare. Time kognitivistički opis barem nekih normi praktične racionalnosti postaje plauzibilan.

KLJUČNE RIJEČI: Bratman, Broome, instrumentalno načelo, kognitivizam, koherencija, praktična racionalnost.

A defence of Broome's first-order model of practical reasoning

DAVID BOTTING

ABSTRACT: In this paper I will consider criticisms that have been raised against Broome's first-order model of practical reasoning by Bratman, Brunero, and Høj. I will modify Broome's exposition so that it is no longer vulnerable to these objections. The main modification I will make is that I will take the principle Broome dubs the “belief-intention link” to express a pragmatic implicature instead of a material implication, on the basis of which implicatures the process of reasoning Broome describes reaches the conclusion-states Broome desires to reach. This makes a cognitivist account of at least some norms of practical rationality plausible.

KEYWORDS: Bratman, Broome, cognitivism, coherence, instrumental principle, practical rationality.